

Részletes javaslat az állampolgári részvétel és civil szektor megerősítésére a TAMOP-ban

Az alulírott civil szervezetek¹ javaslatát részletezzük ebben az anyagban.

Összefoglaló

A javaslat lényege, hogy kapjon kellő hangsúlyt a TAMOP-ban a **Társadalmi részvétel, helyi közösségek és a civil szektor fejlesztése**.

A fenti célhoz tartozó beavatkozásokra a következő intézkedések tartalmi pontosításával és a hozzájuk rendelt források kibővítésével kerülhet sor:

1. A partnerség és a párbeszéd erősítése (2.5. intézkedés)

Civil szervezetek felkészítése a társadalmi párbeszédben való hatékony részvételre:

- Az érdekképviselőben kiemelt szerepet játszó civil szervezetek intézményi fejlesztése
- Ágazati, ágazatközi, szektorközi és területi civil együttműködések fejlesztése

2. Civil szervezetek kapacitásainak megerősítése, a szolgáltatói szerephez való alkalmazkodásuk segítése (2.6. intézkedés)

Az állami feladatokat átvállaló civil szervezetek megerősítése, nemcsak a munkaügyi és szociális szférában, hanem minden ágazatban

3. Helyi közösségek erősítése, a civil társadalom fejlesztése (5.5. intézkedés)

- Közösségi kezdeményezések támogatása
- Közösségi kezdeményezéseket támogató szakmai hálózatok, szervezetek fejlesztése
- Állampolgári részvételt erősítő programok és kampányok
- Önkéntesség fejlesztése
- Nonprofit képzések
- Helyi, térségi jelentőségű civil szervezetek fejlesztése

Az intézkedések forrásigénye **36 mrd Ft** – nem a TAMOP-on felüli igény, hanem az operatív program egészét érintően, a jelenlegi források átgondolásával – és nem a szociális források megkurtításával - biztosítható.

Emellett lényegesnek tartjuk, hogy **mintegy horizontális elemként**, a civil szervezetek legyenek **nevesített kedvezményezettek** a TAMOP és más OP-k lehető legtöbb pályázati kiírásánál, illetve más jellegű támogatásainál, valamint ahol az releváns, legyen kötelező a partnerség a civilekkel, valamint a közösségi részvétel a fejlesztések tervezésében, előkészítésében is. Mindezen túl szükségesnek tartjuk a fenti témákhoz kapcsolódó **határon átnyúló együttműködések fejlesztését** az ennek támogatását célzó operatív program, vagy prioritás keretein belül.

Javaslatainkban szereplő fejlesztési területek és támogatható tevékenységek közvetlenül megjelennek az EU ESZA rendeletének a jó kormányzást szolgáló pontjaiban. Emellett közvetlenül hozzájárulnak a foglalkoztatás bővüléséhez, illetve közvetve a társadalmi tőke növekedése által a gazdaság tartós fejlődéséhez.

¹ Kezdeményezők: Európa Ház, Független Ökológiai Központ, Háló Regionális Innovációs Egyesület, Közösségfejlesztők Egyesülete, Levegő Munkacsoport, Magyar Természetvédők Szövetsége, Nagycsaládosok Országos Egyesülete, Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány, Századvég Politikai Iskola Alapítvány, Szociális Szakmai Szövetség, Szövetség a Közösségi Részvétel Fejlesztésért. Mellettük a dokumentum kialakításában részt vett az Önkéntes Központ Alapítvány és a Soros Alapítvány. Céljainkat számos más civil szervezet támogatja.

1. A partnerség és a párbeszéd erősítése (2.5. intézkedés)

Civil szervezetek felkészítése a társadalmi párbeszédben való hatékony részvételre

A támogatás célja, hogy a civil szektor képes legyen aktív szerepvállalásra a társadalmi párbeszédből a jó kormányzás és a társadalmi reformok erősítése érdekében. Az intézkedés két részből áll: egyrészt a szektor érdekképviselői szempontból kulcsszerepet játszó fejlesztésre irányul, másrészt a szektor egészét fejlesztő programokat kíván támogatni a társadalmi párbeszédre való felkészülés útján.

1.1 Az érdekképviselőben kiemelt szerepet játszó civil szervezetek intézményi fejlesztése

A támogatás az érdekképviselővel foglalkozó magyarországi civil szervezetek hosszú távú megerősítését célozza. „Abban segíti a támogatott szervezeteket, hogy kidolgozhassák és megvalósíthassák hosszú távú, stratégiai jellegű szakmai és működési fejlesztési terveiket, meghatározzák, megtalálják a jövőbeni tevékenységüket biztosító forrásaikat. Az intézményi fejlesztések programja elsősorban az országos és regionális szinten kulcsszerepet betöltő szervezetek támogatására irányul. A program olyan, állampolgári kezdeményezésre létrejött civil szervezeteket támogat, melyeknek határozott elképzelésük van arról, hogy a program keretében kapott, többéves támogatás segítségével hogyan fejlesszék szakmai munkájukat, hogyan biztosítsák szervezetük hosszú távú fenntarthatóságát, hogyan helyezték biztos alapokra tevékenységüket. A program tehát elsősorban nem egyszeri, konkrét akciókat, hanem hosszú távú, stratégiai jellegű terveket támogat.

Célcsoport

Magyarországi társadalmi szervezetek és alapítványok, amelyek az országos, ágazati vagy regionális, megyei érdekérvényesítésben kulcsszerepet játszanak

Támogatandó tevékenységek

A pályázati támogatások a pályázó szervezetek fejlesztési terveinek kidolgozásával, megvalósításával kapcsolatos tevékenységeinek költségeire fordíthatók. Így:

- Szervezetfejlesztés (szervezeti felmérés, fejlesztési tervek készítése, tréningek stb.)
- Képzések
- Civil szervezetek saját szakértői és kutatói kapacitásának növelése
- Forrásteremtés hatékonyságát és több lábra állást segítő tevékenységek
- Önkéntesek toborzása, önkéntes programok fejlesztése
- Tagbázis erősítése, tagok és támogatók toborzása
- Marketing, társadalmi kapcsolatépítő és kommunikációs tevékenységek, a szervezetek nyilvánosságát erősítő programok
- Hálózatépítés
- Szervezeti fenntarthatósággal kapcsolatos beruházások, eszköz beszerzések (max 10%)
- Menedzsment tevékenységek

Támogatás mértéke

10-30 mFt

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

3 mrd Ft – 90% ESZA és 10% ERFA

1.2 Ágazati, ágazatközi, szektorközi és területi civil együttműködések fejlesztése

A támogatás célja a civil szektoron belüli, illetve a más szektorokkal való együttműködés erősítése, különösen a következő programok által:

- kutatások;

- a szektor egészét, vagy egy részét érintő kommunikációs kampányok;
- ágazati, ágazatközi és regionális hálózatépítő programok;
- regionális és térségi civil egyeztető fórumok kialakítása, megerősítése;
- a kormányzati tevékenységek, különösen a fejlesztési programok monitorozását szolgáló együttműködések fejlesztése;
- szektorok közötti együttműködést (civil-állami/önkormányzati-piaci szereplők) szolgáló tevékenységek és
- nemzetközi, különösen európai kapcsolatok erősítése.

Célcsoport

Magyarországi társadalmi szervezetek és alapítványok, kivéve közalapítványok

Támogatandó tevékenységek

- Konferenciák, rendezvények
- Kutatások
- Kiadványok
- Kommunikációs programok, beleértve a médiakommunikációt is
- Képzések
- Hálózatépítés
- Jó gyakorlatok elterjesztését szolgáló tevékenységek
- Hazai viszonyokhoz illeszkedő modellprogramok
- Interregionális és nemzetközi kapcsolatok építése, fenntartása
- Innovatív projektek
- Projektmenedzsment tevékenységek

Támogatás mértéke

10-30 mFt

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

1,5 mrd Ft – ESZA

2. Civil szervezetek kapacitásainak megerősítése, a szolgáltatói szerephez való alkalmazkodásuk segítése (2.6. intézkedés)

2.1. Állami feladatokat átvállaló szolgáltató civil szervezetek intézményi megerősítése

Hasonló lehet a 2.5. érdekképviselői szerepet játszó civilek megerősítése résznél leírt tevékenységeknél, de a célcsoport lehet helyi civil szervezet is. Lényegesnek tartjuk, hogy az összes ágazatra ki kell terjednie a célcsoportnak.

Az akkreditációs rendszer szükségességét elfogadva, annak tartalmi kidolgozásában kezdettől fogva vegyenek részt a civilek.

A szervezet, amelyik rendelkezik akkreditációval, korlátozás nélkül pályázhasson közfeladat átvállalásra. (tehát nem csak a foglalkoztatási céllal bejegyzettek)

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra (ahogy ezt az akcióterv jelenleg is tervezi)

14 mrd Ft – 90% ESZA és 10% ERFA

3. Helyi közösségek erősítése, a civil társadalom fejlesztése (5.5. intézkedés)

Az itt megfogalmazott beavatkozások célja a társadalmi megújulás támogatása a társadalmi tőke erősítése által.

3.1. Községi kezdeményezések támogatása

A községi kezdeményezések célja a községi alapú strukturált, összetartó és szolidáris helyi társadalom megerősítése, a folyamatban résztvevők közötti együttműködés és partnerség fejlesztése.

A településszintű fejlesztési folyamat az élet minőségének javítását segíti elő, esélyt teremt, és lehetőséget biztosít ahhoz, hogy egyének és községek a társadalmi fejlődés előnyeiből részesedjenek. A fejlesztési folyamata hozzájárul a helyi demokrácia fejlődéséhez, ahhoz hogy a település községei bekapcsolódhassanak a helyi döntéshozatal folyamatába.

Célcsoport

Magyarországi helyi kezdeményező csoportok, társadalmi szervezetek és alapítványok

Támogatandó tevékenységek

- Képzés
- Tanácsadás
- Szakértői segítségnyújtás, helyi fejlesztési programok támogatása
- Tapasztalatcsere
- Hazai viszonyokhoz illeszkedő modellek, innovatív, példaértékű projektek
- Kiadványok
- Projektmenedzsment

Támogatás mértéke

2--30 mFt pályázat

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

1 mrd Ft ESZA (global grant)

3.2. Községi kezdeményezéseket támogató szakmai hálózatok, szervezetek fejlesztése

Az intézkedés célja a megújulni és alkalmazkodni képes társadalom létrejöttéhez elengedhetetlenül szükséges községi kezdeményezéseket, együttműködéseket és fejlesztéseket iniciálni, életképessé válásukat támogatni képes szakmai hálózatok megerősítése, illetve a hiányzó területeken és szinteken ezek létrehozása.

Községi kezdeményezéseket támogató szakmai hálózat működtetése és fejlesztése, regionális községfejlesztő szolgálatok és országos fejlesztési intézet felállítása és működtetése

Az országos szakmai hálózat feladata a községghiányos területeken kezdeményező személyek, összefogásra alkalmas ügyek felkutatása és megerősítése a helyi cselekvésben, az aktivizálható helyi állampolgárok felkészítése, folyamatos szakmai segítése a hálózati programon keresztül. A program fejlesztése tartós és átfogó települési és településrészi, szomszédsági, valamint kistérségi fejlesztőprogramok elindítását, támogatását, szakmai fejlesztését célozza.

A szakmai segítség regionális és országos szakmai fejlesztési háttérének megteremtése érdekében szükség van 7 regionális községfejlesztő szolgálat, valamint egy országos szakmafejlesztési, kutatási, képzési és módszertani feladatokra szakosodott fejlesztési intézet alapítására és működtetésére.

Célcsoport

Magyarországi társadalmi szervezetek és alapítványok

Támogatandó tevékenységek

- A községi kezdeményezéseket támogató szakmai hálózat fejlesztése
- 7 regionális községfejlesztő szolgálat létrehozása
- 1 országos szakmafejlesztési intézet létrehozása

- Konferenciák, rendezvények
- Képzések
- Kutatások
- Kiadványok és más kommunikációs programok
- Adatbázis felállítása, működtetése
- Szakmai műhely
- Hazai viszonyokhoz illeszkedő modellek, innovatív, példaértékű projektek
- Jó gyakorlatok terjesztése
- Projektmenedzsment

Támogatás mértéke

10-250 mFt pályázat

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

4 mrd Ft – 90% ESZA és 10% ERFA

3.3. Állampolgári részvételt erősítő programok és kampányok

A cél az egyénekre (állampolgárokra) koncentrálni, a demokrácia, a társadalmi szerepvállalás és ellenőrzés kompetenciáit fejlesztve. Ezt szolgálja demokratikus készségek fejlesztését lehetővé tevő programok támogatása.

A társadalom hatékony érdekképviselő megjelenítésének képességét, a „jó kormányzás” elveit biztosítani képes társadalmi közeg megvalósulását általános célú, támogatott felnőttképzési programok „Demokrácia képzőközpontok” létrehozása, bentlakásos felnőttképzési programok támogatása biztosítja. Olyan központok kialakítása, esetleg már meglévő intézmények programjainak fejlesztése, amelyek a demokratikus technikák oktatását vállalják. A demokrácia, tolerancia képzések megjelenése aktivizálja a lakosságot ezáltal megteremtve a társadalmi érdekek képviselőit alkalmas közösségeket. A képzett közösségek nem csak a kontroll funkció ellátására alkalmasak de a beruházásokhoz, fejlesztésekhez megfelelő társadalmi partnerekké válhatnak. Az intézkedés hangsúlyos eleme az állampolgári- közösségi részvételt erősítő programok, kampányok, helyi cselekvési programok, közösségi akciók támogatása, melyek helyi, kistérségi, regionális, országos és európai uniós szinten - a közügyekben/közpolitikában való részvételre, új társadalmi intézmények (közösségi, állampolgári tanácsok) létrehozására irányulnak. Településfejlesztési/városfejlesztési koncepciók megfogalmazásának, kimunkálásának országos segítése.

Helyi közösségi orgánumok, fórumok létrehozásának, működtetésének, a településeken-kistérségeken belüli támogatása a részvétel erősítése érdekében, melyek a szolidaritást és a civil kontrollt és az együttműködést fejlesztik és szolgálják.

Célcsoport

Magyarországi társadalmi szervezetek és alapítványok

Támogatandó tevékenységek

- Közösségi cselekvések (programok)
- Közösségi akciók
- Konferenciák, rendezvények
- Felnőtt képzési programok (nem iskolai, nem formális, nem munkaerőpiaci), beleértve a tananyagfejlesztést
- Kutatások
- Kiadványok és más kommunikációs programok

- Állampolgári részvételt erősítő kampányok (beleértve helyi, térségi, országos és európai szintek)
- Hazai viszonyokhoz illeszkedő modellek
- Innovatív, példaértékű projektek
- Jó gyakorlatok terjesztése
- Bentlakásos demokrácia képző központok kialakítása (régióként max 1)
- Projektmenedzsment

Támogatás mértéke

10-200 mFt pályázat

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

5 mrd Ft – 90% ESZA és 10% ERFA (ez utóbbi a demokrácia központokra)

3.4. Önkéntesség fejlesztése

Cél az állampolgárok önkéntességre való hajlandóságának növelése és ezzel párhuzamosan a szervezeti önkéntes fogadó kapacitás erősítése, közfeladatot ellátó civil szervezetek és intézmények fejlesztésén keresztül. A civil szervezetek és intézmények szolgáltatási kapacitásának fejlesztése önkéntesek bevonásán keresztül.

Az önkéntes tevékenység általános társadalmi megbecsültségének emelése. Az önkéntes tevékenység, mint a társadalmi részvétel fontos formájának az erősítése az esélyegyelőség, a jó kormányzás, a társadalmi integráció és felelősségvállalás előmozdítása érdekében.

Olyan hosszú távú programok indítása, melyek elsősítk a fiatalok felkészítését a munkavállalásra, a munka világából kikerült munkanélküliek, idősek és más a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára, pedig társadalmi (re)integrációra nyújtanak lehetőséget.

Hosszú távon ki kell alakulnia a társadalom legszélesebb rétegeiben az igénynek a közösségi tevékenységre, önkéntes munkára, hogy mind többen tudjanak ilyen formában is hozzájárulni a társadalmi értékteremtéshez és felismerjék saját képességeik fejlesztésének lehetőségeit az önkéntesen végzett tevékenységük által.

Célcsoport

Önkéntes programot működtető, vagy ilyen program indítását tervező magyarországi civil szervezetek, intézmények. Önkéntesség fejlesztését célként kitűző szervezetek.

Támogatandó tevékenységek

- Önkéntes menedzsment képzések és hozzájuk kapcsolódó szervezetfejlesztés
- Önkéntes közvetítés támogatása (keresleti – kínálati oldal összekapcsolása) önkéntes központok, önkéntes pontok fejlesztése által
- Hosszú távú önkéntes programok - mint a készségfejlesztés és a munkaerőpiaci és társadalmi (re)integráció eszközei – támogatása különböző célcsoportoknak: fiatalok, nyugdíjasok és idősek, tartósan munkanélküliek, enyhén értelmi fogyatékos emberek, gyes-en lévő és gyes-ről visszatérő anyák, menekültek és bevándorlók.
- Önkéntes programok beindítás, működtetése, integrációja közfeladatot ellátó állami és önkormányzati intézményekben
- Kutatások
- Az önkéntes tevékenységet népszerűsítő kampányok
- Konferenciák, szakmai tanácskozások
- Kiadványok
- Európai Unió szerepvállalás erősítése, nemzetközi jó gyakorlatok hazai elterjesztése
- Önkéntes programok integrálása a közoktatás és felnőttoktatás területén

- Társadalmi felelősségvállalás erősítése önkéntes programokon keresztül – szektorközi együttműködés lehetőségeinek bővítése
- Menedzsment tevékenységek

Támogatás mértéke

10 - 75 mFt

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

4 mrd Ft

3.5. Non-profit képzések

A támogatás célja, hogy a civil szervezetek olyan stabil, és hatékony működést legyenek képesek kialakítani, mely lehetővé teszi, hogy aktív résztvevői, pályázói, partnerei legyenek a hazai és nemzetközi fejlesztéseknek. El kell érni, hogy a szervezetek széles köre a hatékonyság, és átláthatóság elvárásának meg tudjon felelni. Olyan szervezetfejlesztéseket kell elősegíteni, mely biztosítja a menedzsment a tagság, az önkéntesek, a szimpatizánsok, a támogatók intenzív és harmonikus együttműködését. A szervezetfejlesztésen túl kiemelkedő szerepet kell biztosítani a civil szervezetek külső és belső kommunikációs, és forrásteremtő képességének is. Mindezekhez új képzési potenciált kell képezni, mert a szektorban kevés a szakértő és a tréner.

Mindezzel növelni lehet az operatív programokhoz bekapcsolódni képes civil szervezetek számát, s így érhető el, hogy a térségekbe kerüljenek fejlesztések széles társadalmi bázison nyugodjanak, és a fejlesztések eredményei meg is jelenjenek egy-egy térség életében.

A program két részből áll.

A) Az első fázis keretén belül olyan civil és nem civil képző szervezetek támogatására kerül sor, melyek vállalják, hogy nonprofit szervezeteket képző, oktató, segítő tréner, képzők részére akkreditált, többlépcsős felnőttképzési „tréner, oktató és tanácsadó képző” programot dolgoznak ki, fogadtatnak el és bonyolítanak le. A program a forrásszervezés, a szervezetfejlesztés és a kommunikáció képzésében akar elsősorban új képzőket.

B) A program harmadik évétől országos és régiós szinten szolgáltató civil szolgáltatók támogatására kerül sor, melyek vállalják, hogy a program első felében kiképzett tréner, oktató, tanácsadó segítségével akkreditált képzéseket bonyolítanak le a térség nonprofit szervezetei számára.

Célcsoport

A) Képző nonprofit és forprofit szervezetek

B) Országos hálózatú civil szolgáltatók, képzéssel foglalkozó civil szervezetek

Támogatandó tevékenységek

- Akkreditálható képzési anyagok kidolgozása
- Képzők képzése
- Képzések
- Menedzsment tevékenységek

Támogatás mértéke

5-20 millió Ft

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

1 mrd Ft - ESZA

3.6. Helyi, térségi jelentőségű civil szervezetek fejlesztése

A kisösszegű fejlesztési programok logikája és a támogatandó tevékenységek hasonlóak az érdekképviselőknél leírt fejlesztésekhez. A különbség leginkább a projektek mérete, amelynek lebonyolítására ennél a komponensnél „global grant” módszert érdemes alkalmazni.

A pályázati program a helyi, kisebb szervezetek fenntarthatóságát, fejlesztését, helyi beágyazódását célozza. A program olyan civil szervezetek tevékenységét támogatja, amelyek a helyi közösség és az egész társadalom érdekében végzik tevékenységüket. A megpályázható összeg szervezetenként maximum 5 millió forint, amelyet a szervezet saját céljaira, programjaira használhat fel.

Célcsoport

Magyarországi társadalmi szervezetek és alapítványok, amelyek helyi, térségi szinten jelentős szerepet játszanak

Támogatandó tevékenységek

A pályázati támogatások a pályázó szervezetek fejlesztési terveinek kidolgozásával, megvalósításával kapcsolatos tevékenységeinek költségeire fordíthatók. Például:

- Szervezetfejlesztés (szervezeti felmérés, fejlesztési tervek készítése, tréningek stb.)
- Képzések
- Civil szervezetek saját szakértői és kutatói kapacitásának növelése
- Forrásteremtés hatékonyságát és több lábra állását segítő tevékenységek
- Önkéntesek toborzása, önkéntes programok fejlesztése
- Tagbázis erősítése, tagok és támogatók toborzása
- Marketing, társadalmi kapcsolatépítő és kommunikációs tevékenységek, a szervezetek nyilvánosságát erősítő programok
- Hálózatépítés
- Szervezeti fenntarthatósággal kapcsolatos beruházások, eszköz beszerzések (max 10%)
- Menedzsment tevékenységek

Támogatás mértéke

2-5 mFt

A program támogatás igénye a 2007-13 periódusra

3,5 mrd Ft – 90% ESZA és 10% ERFA

4. Horizontális civil ügyek

A társadalmi megújulás és a demokratikus működésmód meggyökeresedése érdekében elengedhetetlennek tartjuk, hogy **mintegy horizontális elemként**, a civil szervezetek legyenek **nevesített kedvezményezettek** az egyes támogatási konstrukciókban. Nem kizárólag a TÁMOP vonatkozásában, hanem valamennyi OP esetében a lehető legtöbb pályázati kiírásánál legyen **kötelező** vizsgálni a civil és közösségi bevonás lehetőségét. Ahol az releváns, legyen kötelező a partnerség a civilekkel, valamint a közösségi részvétel a fejlesztések tervezésében, előkészítésében. Jó példának tekinthetők a városrehabilitációs programok, már hazai, tovább finomítható jó gyakorlatai. Valamennyi, városrész-rehabilitációs, jelentős településfejlesztési és helyi társadalmat érintő program és beruházás (fejlesztések, képzések, iskolaépítéstől és foglalkoztatási programokig) indításakor legyen kötelezően megjelenítendő tevékenység a közösségi részvétel biztosítása, társadalmi tervezés lehetőségének megteremtése és a nyilvánosság széles körének biztosítása,

Mindezen túl szükségesnek tartjuk a fenti témákhoz kapcsolódó határon átnyúló együttműködések fejlesztését az ennek támogatását célzó operatív program, vagy prioritás keretein belül.

Budapest, 2006. november 29.